

НЕМА ПРЕДСТАВЕ БЕЗ КОСТИМОГРАФА

Стеријина награда за костим у представи „Јегоров пут”, аутора и редитеља Виде Огњеновић

Стеријина награда се високо коштира у биографији позоришног ствароца. Да ли је то аутоматизам или је награда заиста сачувала репутацију? Поред осталог, мања је земља, мања је конкуренција, смањено је и поље уметничког дејства?

Тачно је да се Стеријина награда, од неког времена, због многих околности, додељује у знатно смањеном конкурентском пољу идеја, нема словеначких, хрватских... аутора који су, годинама, по некима и неправедно, били високо бодовани. Ту чињеницу доживљавам помало мучно. Некада ми је било незамисливо да не отпратим скоро сваку представу на Позорју. То ми је, некако, био сјајан крај сезоне... Ове године нисам ни отишла у Нови Сад. Конкуренција је смањена, то је тачно али шта је, ту је. Без обзира на то, на Позорју се појављују млади људи, нови писци, аутори, глумци. Због њих Позорје, по аутоматизму или не, треба да постоји. Ипак је ту блеснула једна Биљана Србљановић, ове године млада Милена Марковић. О многим, мени непознатим младим глумцима, да и не говорим.

Ово Вам је дружа Стеријина награда. Јесу ли Вас некада ошћетили жирији Позорја?

Прву Стеријину награду добила сам за костим у представи *Кнез Павле*, у режији Миће Јовановића. Била сам због ње веома задовољна. Не размишљам о ономе што није, него о ономе шта јесте било. Знате, сада, после четрдесет година стажа у позоришту, схватите да се вреди радовати награди, па и кандида-

Љиљана Драговић

тури за награду, а не замарати се тиме јесу ли вас оштетили или нису. Неправде су свуда око нас, и то је већ опште место. Оне су, можда, највеће и најболније у театру. На самом почетку мог асистирања, била сам, нехотично, сведок једне дирљиве сцене. Милица Бабић, наша највећа костимографкиња, супруга Иве Андрића, тада већ нобеловца, доживела је скоро нервни слом видевши понижавајући износ своје прве пензије. Сећам се добро, сценограф Денић ју је смиривао али она је цепала своје лепе скице и плакала. У Народно позориште није више никада крочила. Тако је то када су правда и неправда у питању. Ето, толико је позориште учинило за ону која је, такорећи, оснивач наше костимографије. Ја сам, као врло млада, после асистирања код Душана Ристића, Жедринског, Мире Глишић... добила ангажман у Народном позоришту. У то време, радити *Набука*, *Аиду*, *Холанђанина луталицу*, чувену *Госпођу министарку* са Љубинком Бобић, представу *Дервиш и смрт* са непоновљивим Бранком Плешом, или *Слушкиње* и *Кир Јану* са чудесним Бором Ханауском, *Мефиста* са Унковским – то је заиста било нешто! Осећала сам се врло награђеном и повлашћеном јер сам радила и дружила се са тако дивним људима.

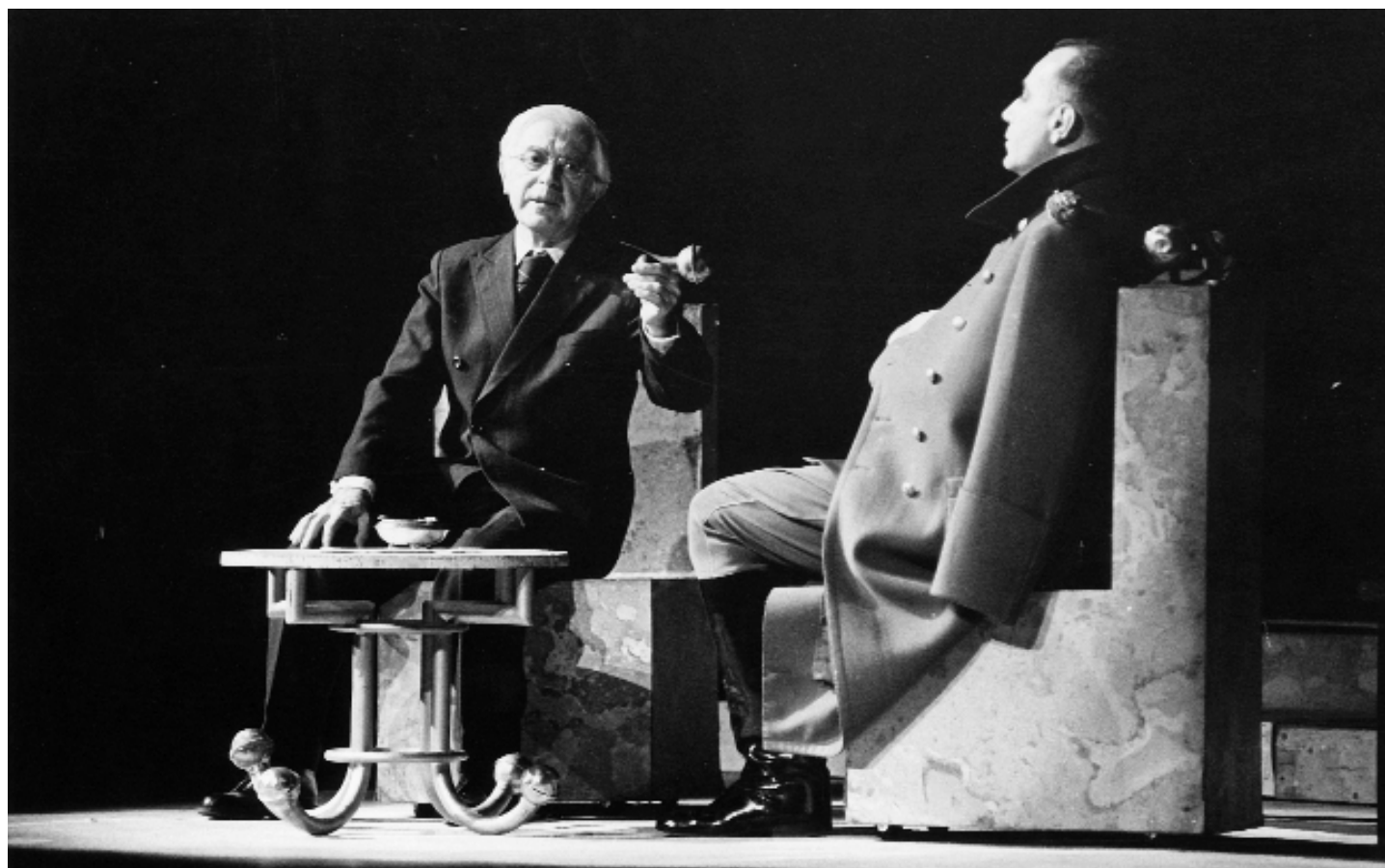
Има мишљења да постоје костимографи који су „у тренду”, па као такви унапред су фаворизовани и кад је Стеријина награда у питању?

То што је неко у тренду, по мени је логично. Ако неко вредно и успешно

ради из сезоне у сезону, свакако да је фаворизован и у питању награда. Више од награде је што што су, рецимо, брачни пар Табачки–Атлагић, или један Герослав Зарић, толико тражени да не стижу да одговоре на све позиве.

Ви, очигледно, нисте од оних који прећућкују свих колега. Кога од костимографа пошћујете?

Хвала на комплименту. Поштујем више својих колега. Ево да споменем само једног, тачније једну, Бо-

„Сада, после 40 година стажа у позоришту, схваћате да се вреди радоваћи награди, па и кандидатури за награду, а не замараћи се тиме јесу ли вас ошћетили или нису.” Прва Стеријина награда за костим (1992) у представи „Кнез Павле” С. Селенића, ЈДП Београд. На фотографији Славко Симић и Ирфан Менсур. Снимио Бранко Лучић

жану Јовановић. Својим сјајним представама и огромном годишњом продукцијом изазива у мени неизмерно поштовање и дивљење. Има неколико младих колега које необично ценим.

Неки од њих су Вас наследили у Народном позоришту?

Хтела бих да будем нескромна и похвалим се да се читава плејада успешних костимографа формирала астирајући код мене: Борис Чакширан, Ивана Костић, С. Танасковић са телевизије, Бојана Никитовић, Јелисавета Татић. Када чујем да једна Бојана Никитовић изјави да је „из школе Љиљане Драговић” – ја сам срећна и поносим се. Има ли ишта лепше у каријери једнога ствараоца!

После свих година и рада у позоришту – јесће ли љући на критичаре?

Лично, имам мало разлога да се љутим на критичаре, мада није реч само о мени. Могло би се рећи да је у питању судбина костимографа уопште: оно чему су посветили цео живот једва да је запажено од стране критике. Можда се критичари не осећају довољно компетентни да оцењују костимографију. Не верујем да не увиђају вредност тога дела представе. Често, и кад не говоре директно о костиму, а високо оцењују представу, заправо одају признање и костимографији. Било би добро да се тај однос

промени, хоћу да верујем у то и зато што би то допринело и вредности самог критичарског рада.

Награду сће добили за „Јеџоров љућ”, дело које комљетно естјетичком заџовара ѿемељну, ненаџлашену снаџу боџајних унутрашњих сјрујања. Значи, нема ајрактивних обећања за костимоџрафа?

Представа је колективни чин. Само стваралачки рад целокупног ансамбла доноси добар резултат. Што се мене, као сликара костима, тиче (Љиљана Драговић је завршила сликарство у класи Васе Поморишца, *ој. аућ.*), увек сам била мишљења да је костим важан сегмент једне целине који синхроно подржава стил представе, тумачи идеју редитеља и самог глумца. Костим је ту да потпомогне, а не да гуши или блешти.

Костим је, ѿред осјалоџ, добар онолико колико џа усјешно и ѿачно џлумца носи. Када је, ѿо Вашем осећању, био најуадљивији дојринос џлумца костиму?

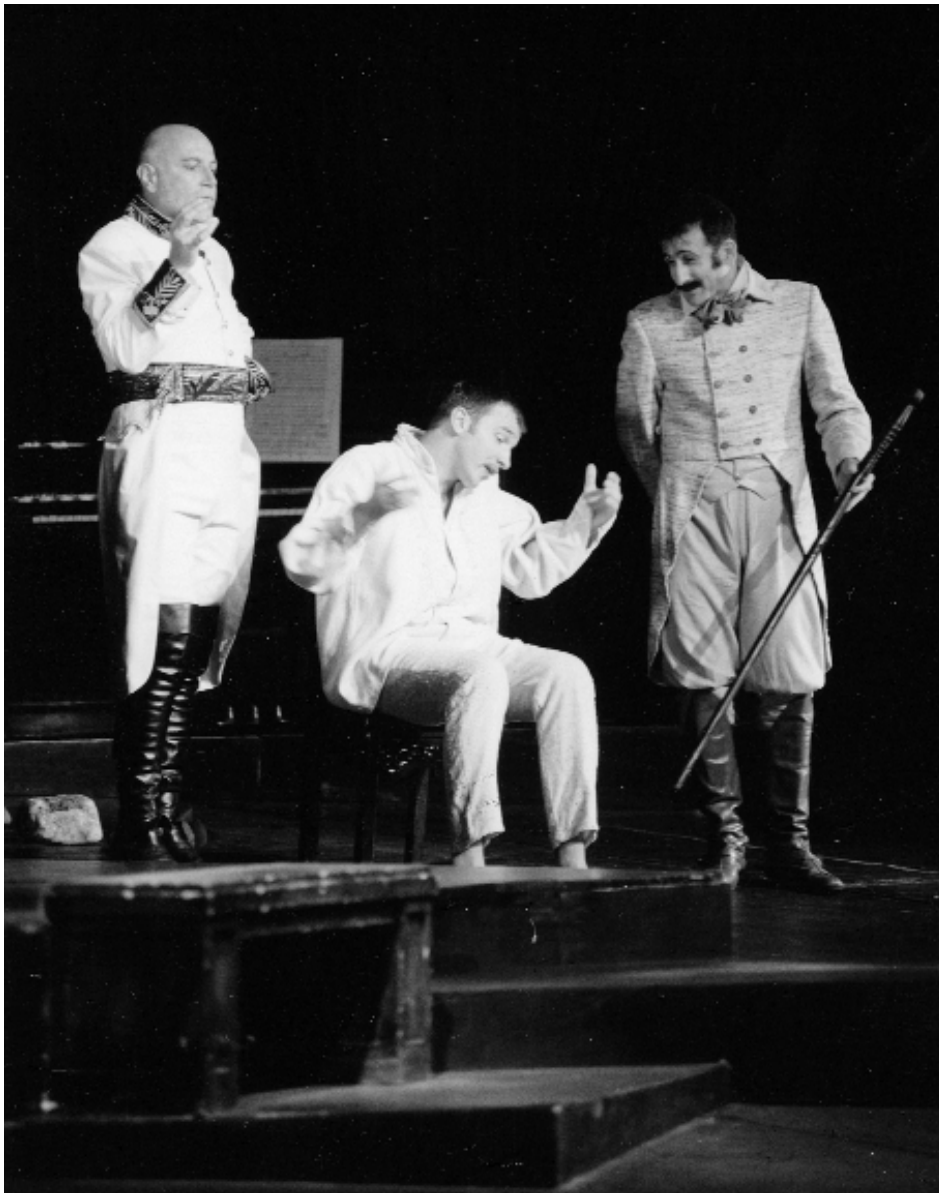
Много простора било би потребно ако бих хтела све да поменем: рецимо, Ксенија Јовановић, у *Ричарду Трећем*, краљевски костим носи тако да се одмах осети да је не само краљица него бивша краљица. Или, Цвијета Месић у *Кнезу Павлу*. Једноставну хаљину носила је на отмен, просто кнежевски начин. Беле рукавице које сам додала

костиму самог Кнеза Павла, инспирисале су Ирфана Менсура (по његовом признању) на низ гестова које је у току представе користио. И у награђеном *Јеџоровом љућу* Менсур је сваким детаљем костима играо, просто је стварао чаролију. Током рада на представи, костимограф наилази на различите захтеве којима мора да удовољи. На пример, улога Мефиста (Петар Краљ) захтевала је осам пресвлачења у једном чину, што је од мене тражило решење костима који се лако мења. Увек ми је лако да адекватно обучем Бурђију Цветић јер она супериорно носи свако одело на сцени. Наћи меру између редитељеве замисли и глумачке личности, за костимографа може значити потребу не само за истицањем него и за пригушивањем. Драгица Томас, рецимо, толико доминира сценом када се појави да је некада потребно денфовати њену личну експресивност.

Плачејте ли од немоћи ѿред хиром њеџове сујетје и ѿрејојенције – џосјодина џлумца?

Не плачем никада због хира глумаца јер се они много више муче на представи од мене. Понекад заплачем због сопствене неспособности да савладам пословичну неорганизованост наших театарских управа.

Има ли костимоџраф омиљене „моделе” међу џлумцима, имајте ли Ви неку неосјварену жељу да обучејте некоџ џлумца?

„Представља је колективни чин. Само стваралачки рад целокупног ансамбла доноси добар резултат. Што се мене, као сликара костима, тиче, увек сам била мишљења да је костим важан сегмент једне целине који синхронно подржава стил представе.” Друга Стеријина награда за костим у представи „Јеџоров џуџ” В. Огњеновић. Снимио Бранко Лучић

Постављање представе је тако чаробан изазов: у свакој новој представи коју радим су моји „омиљени” глумци. Приступ креирања костима за одређену личност, поред историјског, фактографског момента, истовремено подразумева узимање у обзир и особе

која ће костим да носи. Ако улога има алтернатију, костим ће се разликовати у оној мери у којој се личност глумца разликује. Усклађивање свих тих елемената треба да донесе пун израз костимографске студије. Неостварених жеља немам. Стварно, радећи током

каријере у позоришту, на филму и телевизији, све сам их ”обукла”.

Све што је Вида Огњеновић у позоришту режирала, Ви сте обукли. Зар то није већ „нејодношљива” сарадња? Како изгледају ваши неспоразуми?

Моје искуство са Видом Огњеновић бих дефинисала као интуитивно уметничко разумевање, при чему са задовољством сарађујем у потпуној визији представе коју она као редитељ, врло често и писац, има. А мислим да и Вида Огњеновић цени мој допринос, ако смем да кажем, заједничкој визији. Знате, свака представа у Видиној режији, на Позорју, доносила ми је награду Удружења, војвођанску или српску награду. Имам их неколико. То довољно говори о нашој сарадњи. А што се „неспоразума” тиче, има их, јер обе смо веома упорне и „опасне” даме.

Сада, иакође са Видом Огњеновић, радиће „Милеву Ајнштајн”?

Костим ће да прати за мене веома компликоване ситуације; потребно је да оживим различите миљее у којима се (наша) Милева Ајнштајн кретала – од родног Каћа, преко Берна до Цириха. Облачим историјске личности из различитих периода и средина. Представу ће играти Народно позориште са сјајном Анитом Манчић, и ја се унапред радујем том послу.